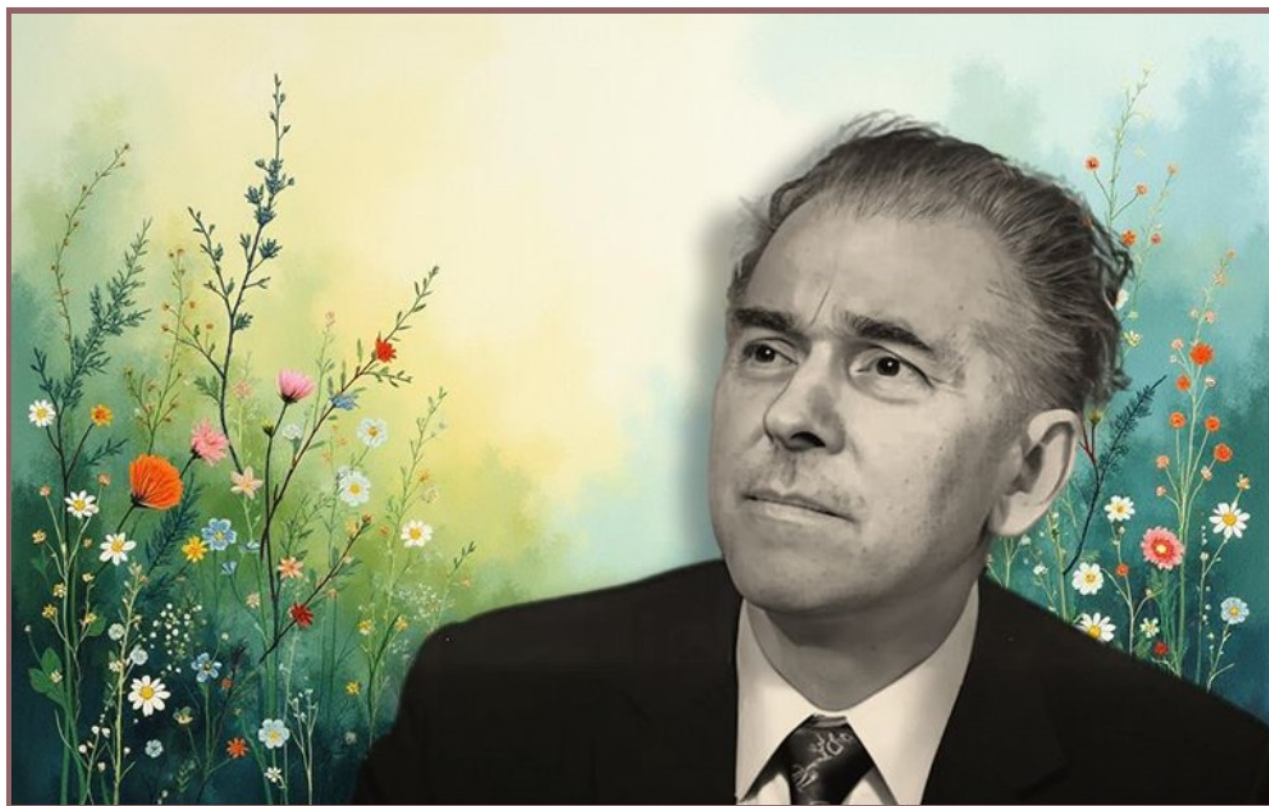
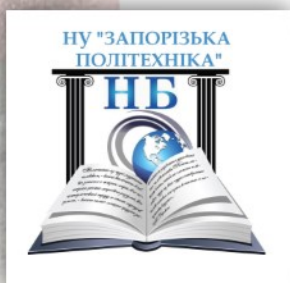

**«Я єсть народ, якого
Правди сила ніким звойована
ще не була»**

**Віртуальна виставка до 135-річчя з
дня народження українського поета
та державного діяча Павла Тичини
(1891—1967)**

Павло Тичина — одна з найяскравіших та водночас найзагадковіших постатей української літератури ХХ століття. Його життя та творчість - це віддзеркалення складної епохи соціальних, політичних і культурних змін, які торкнулися не лише України, а й усього світу.

У літературі, як і в житті, він поєднав несумісні на перший погляд речі: глибоку любов до природи, ніжність і музичність вірша із важкими компромісами радянського періоду, які залишили на ньому глибокий слід.

*«Немає мужності другої,
Як не боятися життя.»*

П.Г. Тичина

Павло Тичина: цікаві факти

Про дитинство

Павло Григорович Тичина народився 27 січня 1891 року в селі Піски на Чернігівщині в бідній багатодітній сім'ї. Павло був одним з 13 дітей.

Навчався Павло у Чернігові в духовному училищі, а потім у семінарії та співав в архієрейському хорі при православному Єлецькому монастирі. Там він познайомився з Григорієм Верьовкою, майбутнім диригентом і композитором. В навчанні Тичина відзначався успіхами у співі, літературі та малюванні (навчався у живописця Михайла Жука).

Молодим Павлом Тичиною та його друзями, серед яких був і майбутній поет В. Еллан-Блакитний, тепло опікувалася чернігівська інтелігенція — М. Коцюбинський, В. Самійленко, М. Жук та інші.

Коцюбинський був першим, хто помітив талант юнака.

Павло Тичина захоплювався творчістю індійського поета Рабіндраната Тагора, якому присвятив вірш «До кого говорить?» (1925).

У 1913 році Павло Тичина став студентом Комерційного інституту в Києві.

Про творчість

Павло Григорович Тичина увійшов в історію української літератури як новатор, створивши унікальний стиль "кларнетизм". Його вірші насичені яскравими зоровими та слуховими образами, від яких відчувається музичність і вишуканість.

Перший вірш Тичини, "Синє небо закрилося...", був написаний у 15-річному віці. А у 1912 році в "Літературно-науковому віснику" побачила світ його знаменита поезія "Ви знаєте, як липа шелестить».

У 1918 році вийшла перша збірка Павла Тичини "Сонячні кларнети", яка отримала визнання і стала великою подією в українській та європейській поезії.

Його незалежність, як поета, знайшла продовження в збірках "Замість сонетів і октав" (1920) та "В космічному оркестрі" (1921). Проте в 1923 році (після арешту старшого брата Євгена) Тичина опинився під тиском ДПУ і це дуже вплинуло на його творчість.

Тичина почав складати професійні пропагандистські вірші, які на довгі роки ввійшли в шкільні програми і заступили суть його творчості.

У 1930-х роках, у часи сталінського терору, коли багато письменників були репресовані, поет піддався тиску і видав збірки "Чернігів" (1931) та "Партія веде" (1934), де вже простежується конформізм. Також до передвоєнних збірок поета належать «Чуття єдиної родини» (1938 р.) і «Сталь і ніжність» (1941 р.). Під час Другої світової війни поет перебуває в евакуації в Уфі. Найбільшим здобутком цих часів є поема «Похорон друга», де ще можна впізнати того колишнього Тичину.

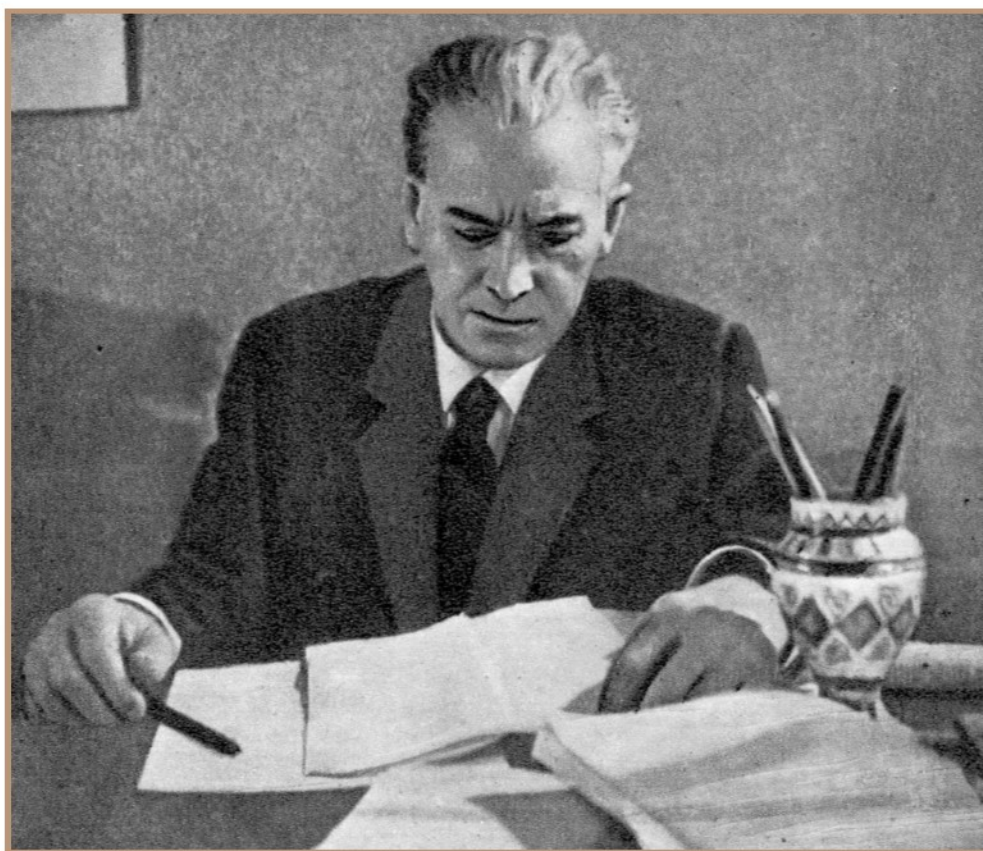
Творчий спадок Тичини містить не лише численні поетичні збірки, а й приблизно п'ятнадцять поем. Поема "Шабля Котовського" була надрукована лише в кількох уривках, а рукопис драматичної поеми "Шевченко і Чернишевський" знищено під час війни, за винятком першої частини.

Найфундаментальнішим твором Павла Тичини була поема-симфонія «Сковорода», яку він писав майже двадцять років (вийшла друком уже після його смерті).

Він залишився вірним пропагандистсько-агітаторському стилю до кінця життя. Та все ж зрідка талант Павла Тичини проривався в його незавершених поемах, віршах посмертного збірника "В серці у моїм" (1970) й численних перекладах. А також у поемах «Сковорода» і «Похорон друга» (1942).

Помітне місце серед них посідають також публіцистика, літературознавча есеїстика (книжки «Магістралями життя», «В армії великого стратега», посмертно видані «З минулого — в майбутнє», «Читаю, думаю, нотую») і досить об'ємні матеріали щоденниково-мемуарного характеру (видання 1981 року «З щоденникових записів»).

Про любов

Дружиною Павла Тичини стала Лідія Петрівна Папарук. Їхній союз був довгим і складним, позначеним роками випробувань. Вони познайомилися, коли Ліді було лише 16 років, а одружилися через багато років, коли їй виповнилося 39. Попри чутки про романи Тичини та здогадки про «наполегливість» Лідії, їхнє листування свідчить про обопільне розуміння і зважене рішення одружитися. Дітей у них не було.

Разом вони подолали складні часи – голод, переслідування й репресії. В одному з листів Тичина писав: «У гіркі хвилини мої – світлий образ Лідусин. Він завше мені світить – мій образ Лідусин. Він завше мене гріє – мій світлий образ Лідусин! Моє дороге, рідне моє».

Поет присвятив дружині такі рядки:

«Дивлюсь на тебе я не надивлюся –
На очі сірі й брови в формі дуг.
Для мене ти, як з пісні «біле гуся», -
Кохана, любя, і дружина, й друг.»

Про владу

У 1923-му письменник переїхав до Харкова, де працював у журналі "Червоний шлях", а також входив до новоствореної спілки пролетарських письменників України "Гарт". Через пару років він увійшов до літературного об'єднання Вільна академія пролетарської літератури (ВАПЛІТЕ), серед членів якої були й колишні "гартівці".

Чималий вплив на поета мав арешт його брата Євгена, регента хору, якого звинувачували в "українізації церкви". Втім, Тичині тоді вдалось врятувати його, домовившись зі слідчими.

Вже у середині 1920-х поезія письменника набуває "радянського" та

"ідеологічно правильного" характеру. Ба більше, через декілька років драматург Олександр Олесь публічно дорікнув йому за це у своєму вірші:

"І ти продався їм, Тичино,
І ти пішов до москаля?
О, бідна мати, Україно,
В журбі головонька твоя."

Члени ВАПЛІТЕ, 1926 рік (Тичина – крайній зліва в нижньому ряду). Архівне фото

Однак близькість до партійних кіл відкрила Тичині шлях до стрімкої кар'єри. З 1929 року він став дійсним членом Академії наук УРСР, очолював Інститут літератури АН УРСР і здобув ступінь доктора філології. Зокрема обіймав посаду міністра освіти УРСР, обирався депутатом, був головою Верховної Ради УРСР й не тільки.

У той період поет писав вже зовсім інакше. Показовою є історія вірша "Партія веде" (1933). Вірш потрапив до рук кореспондента московської газети "Правда" і він швидко набув статусу хрестоматійного та став символом радянської літератури.

І все ж таки, перебуваючи на посаді міністра, Тичина активно виступав за розвиток українськомовної освіти й наполягав на ширшому використанні української в різних сферах суспільного життя. Його глибока відданість українській культурі стала однією з причин його відставки.

Другий раз Тичина добровільно залишив посаду Голови Верховної Ради України (1953–1959). Поет не погоджувався підписати постанову, що дозволяла батькам вибирати, чи вивчатимуть їхні діти українську мову в школах.

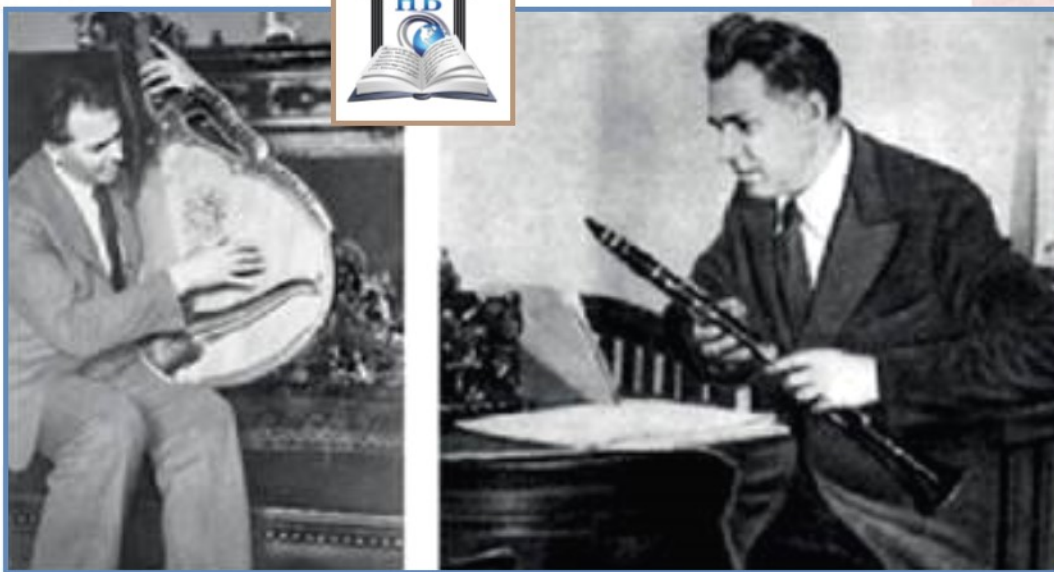
Про Шевченка і не тільки

У 1948 році, працюючи міністром освіти, Тичина разом зі своїм другом Миколою Бажаном домігся відкриття музею Кобзаря (Тичина вважав його своїм духовним наставником) в колишньому маєтку Миколи Терещенка. Уряд все ж таки ухвалив рішення про відкриття музею за сприянням Микити Хрущова. До цього музей створювали вже чотири рази, але лише на папері.

Відомо, що, наслідуючи Михайла Коцюбинського, поет проводив у своїй квартирі літературні зустрічі для молодих талантів. Лідія Папарук, його дружина, підтримувала такі заходи, інколи непомітно підкладаючи гостям-бідосям кілька карбованців у кишені. Це стало поширеним серед студентів, і відвідувачів приходило дедалі більше, тож Тичина вирішив обмежити кількість запрошених.

Павло Тичина мав чудовий голос і грав на шести музичних інструментах, зокрема на гобої та кларнеті.

Він добре малював і у зрілому віці часто шкодував, що не пішов шляхом художника.

П. Тичина з улюбленими музичними інструментами

Поет захоплювався читанням. Меморіальна бібліотека поета налічує понад 21 тисячу книг.

Павло Тичина одним із перших українських радянських письменників відвідав Європу в складі урядових делегацій та в межах робочих відряджень.

Життя Павла Григоровича пройшло в різних містах та квартирах. Він мешкав у знаменитих харківському будинку "СЛОВО" і київському "РОЛІТ", а також на вул. Терещенківській, 5 у Києві, де нині працює меморіальний музей-квартира поета.

Поет постійно дбав про українськомовний репертуар театрів. Завдяки йому з'явилися переклади лібрето таких опер, як "Князь Ігор" О. Бородіна, "Казка про царя Салтана" М. Римського-Корсакова та "Лоенгрін" Р. Вагнера.

Тичину двічі номінували на Нобелівську премію з літератури.

Павло Тичина сидить із дружиною Лідією (в центрі), старшим братом Іваном (ліворуч), молодшим Євгеном і його дружиною Варварою

У Павла Григоровича був діагностований цукровий діабет. На питання про причину хвороби, незважаючи на його здоровий спосіб життя, поет жартував: "Якщо посадити kota в клітку поруч зі злим собакою, який постійно гавкає, то й кіт захворіє на діабет".

Павло Тичина пішов з життя 16 вересня 1967 року в Києві (ниркова недостатність на тлі ускладнень цукрового діабету). Його поховали у Києві на центральній алеї Байкового кладовища.

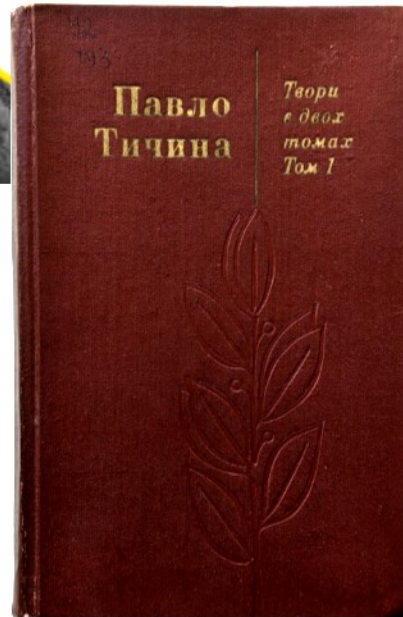
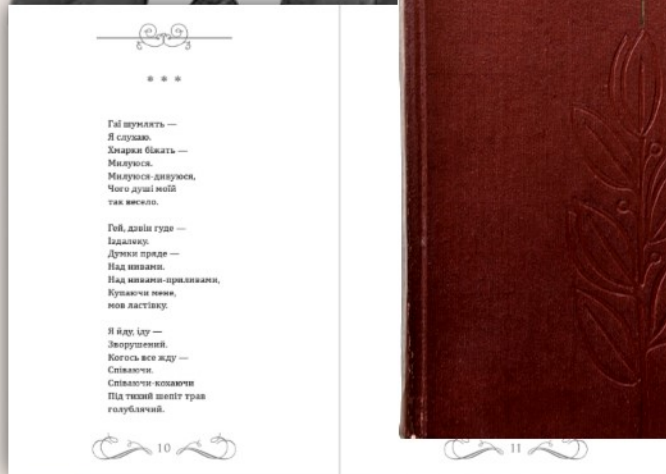
Київ прощався з поетом в жалобі. Траурна церемонія зібрала представників різних народів, літературних діячів, музикантів, композиторів і його численних шанувальників.

У 1973 році було засновано літературну премію імені Павла Тичини всесоюзного значення.

Павло Тичина увійшов в історію літератури, як співець природи, любові і краси. Його поезії вічні, вони тісно пов'язані з долею України і народу. Художня спадщина поета - це золотий фонд нашої культури.

Всіх бажаючих більше дізнатися про життєвий і творчий шлях Павла Григоровича Тичини запрошуємо до нашої бібліотеки.

821(477) "1917/..."

T93

Тичина П. Г.

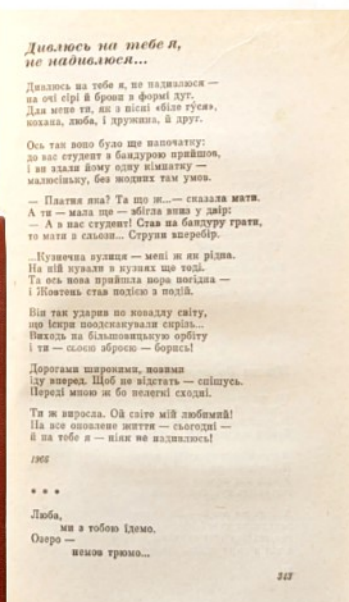
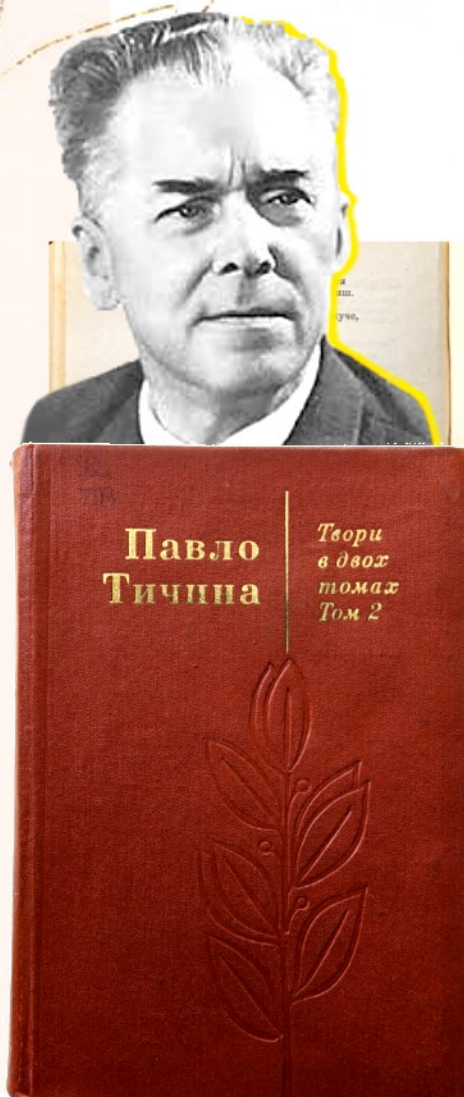
Твори : в 2 т. Т. 1 / П. Г. Тичина.

Київ : Дніпро, 1976. 416 с.

Павло Григорович Тичина (1891-1967) - український поет, перекладач, публіцист, громадський діяч. Новатор поетичної форми.

До першого тому творів увійшли поезії, що побачили світ до 1941 року, серед них вірші із збірок «Сонячні кларнети», «Плуг», «Вітер з України», «Партія веде», «Чуття єдиної родини», «Сталь і ніжність» та ін. Фотоілюстрації на окремих аркушах.

821(477) "1917/..."

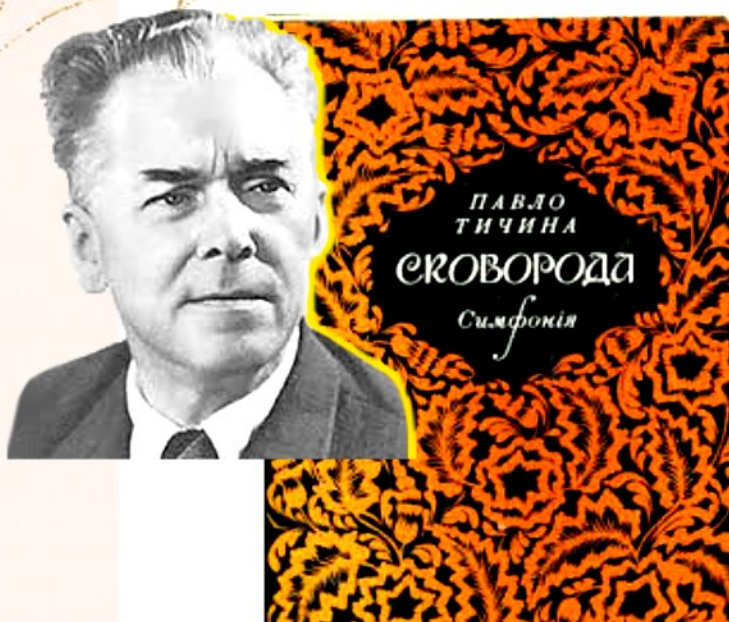
T93

Тичина П. Г.

Твори : в 2 т. Т. 2 / П. Г.
Тичина. Київ : Дніпро,
1976. 424 с.

До другого тому творів увійшли поезії, що побачили світ після 1941 року, серед них вірші із збірок «Перемагать та жить», «І рости, і діяти», «Могутність нам дана», «Ми свідомість людства», «Зростай, пречудовий світе», «Срібні ночі» та поезії, що не ввійшли до книг. Фотоілюстрації на окремих аркушах.

821(477) "1917/..."

T93

Тичина П. Г.

Сковорода. Симфонія /
П. Г. Тичина. Київ :
Радянський письменник,
1971. 404 с.

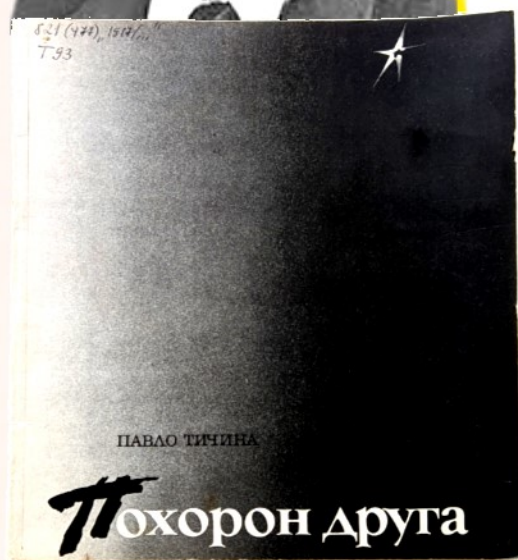

Ще за часів українського Ренесансу 1920-х років справжнім символом нашої духовної культури від давнини до сьогодення стає Григорій Сковорода. Саме тоді Павло Тичина починає роботу над грандіозною поемою-симфонією «Сковорода».

Працював над нею з 1918 до кінця 1950-х років, (проникливо вивчаючи духовну спадщину Григорія Сковороди), так до кінця і не завершивши.

«Сковорода» – поема духовних пошуків і драм, велика поетико-драматична панорама, на широчезній площині якої автор прагнув показати цілу епоху, зображену в різноманітних художніх ключах: реалістичному, символічному, гостро гротескному, фантастичному. Провідні мотиви симфонії – пошуки славетним українським філософом особистої внутрішньої гармонії, його шлях до душевного прозріння.

Перший варіант поеми-симфонії поет опублікував наприкінці 1922 в газеті «Вісті» та в середині 1923 у журналі «Шлях мистецтва».

821(477)"1917/..."

T93

Тичина П. Г.

Похорон друга : поема /
П. Г. Тичина. Київ : Дніпро,
1980. 29 с.

«Похорон друга» Павла Тичини — філософсько-героїчна поема, в якій ідеться про страшні події Другої світової війни. Лейтмотивом твору є прославлення волі народу, віра у перемогу гуманістичних ідеалів над нелюдськими жахіттями фашизму. Написана 1942 року (під час перебування в евакуації на поета справила враження прощання з солдатом).

Похорон друга

Вже ~~вже~~ ^{вже} ~~вже~~ ^{вже} колір свій мінав
з багрянцю на сиво-фіалковий.
Я сипів сніг од хати відкидав
і зупинився... Сипів, оркестрівний
додивився плач до мене. Плакав він
аж захлинувся на сухих дорожках
то припадав зеленим до ялин,
що зверху червоніли при дорожці,
то тихо все відлучав в сад,
і від луни в ковбасі віддавав,
келес, на тон не стріляючи в наду,
там тисячі оркестрів разом грали,
мігавим мотивом...